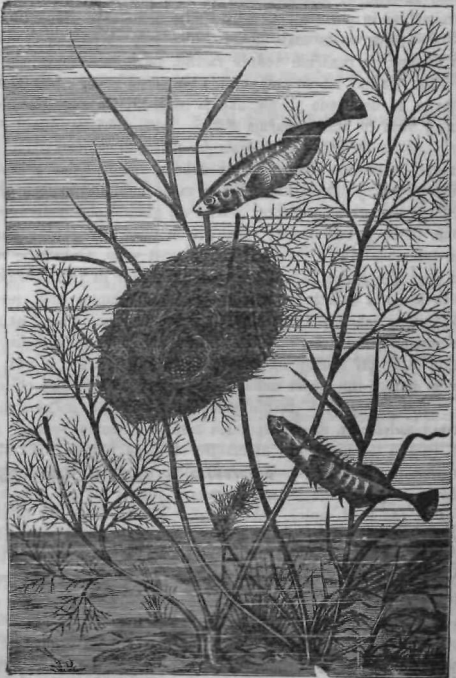

Prirodopisno-natoroznansko polje.

Kako si ribe gnezda delajo.

Dolgo so ljudjé mislili, da si delajo samo ptice uméeljna gnezda, v katerih potlej jajca ležejo in čuvajo mladiče pred napadi sovražnikovimi. A temu nij tako. Učeni prirodopisci prišli so po dolgem, večletnem preiskovanji do tega, da si tudi nekatere ribe v ravno ta namén, kakor ptice, delajo gnezda in to na prav uméten način. Razlika med ptičjim in ribjim gnezdom je samo ta, da ribe ne sedé na jajcih kakor ptice, nego one si naredé gnezdo samo v ta namén, da čuvajo v njem mladiče, dokler se popolnem ne razvijó.

„Kaj tacega nijsem še nikdar slišal,“ rekel bode marsikdo izmed vas in to mu tudi rad verjamem, ker še celó učeni prirodopisci nijso dolgo časa znali, kako se povodne živali plódiijo, in je tudi še dandenes mnogo skrivnega v tem, kar se pod vodo godí. Ali toliko mi bode te gotovo na besedo verjeli, da je treba ikre (ribja jajca) na kakem varnem kraju imeti, drugače je voda odplaví in mlade ribice bi se potlej ne izlegle. Da bi se tedaj ljudjé prepričali, kako se mlade ribice izvalé, opazovali so učeni prirodopisci to stvar v nalašč zató narejenih ribnjakih in prišli so

do tega, da si ribe delajo gnezda. Posebno si je slavni prirodopisec Koste v Parizu mnogo prizadeval, da bi razodel te ribje skrivnosti.

Denašnja slika vam kaže ribje gnezdo, kakoršno si delajo v naših sladkih vodah, posebno v Savi živeče majhene ribe. Te ribice se imenujejo mali zeti

ali gregorki (*Stichling*, *Gasterosteus pungitius*) in so jedva po 4 centimetre dolge. Na hrbtu imajo po 9 do 10, a od spodaj po tri jednolike bódlje; zatorej se te ribice prav lahko razpoznajo od drugih njim podobnih rib. Kadar se mali zeti drsté, rudečkasti so na prsih in okoli škrg, po hrbtu so zelenkaste, a po trebuhu bolj srebrnaste barve. Dalje je pómneti, da so po vsem truplu posuti z majhenimi, skôraj nevidnimi in temnimi pegami. Kadar te ribe kdo razdraži, ménjajo svojo barvo. Da-si so mali zeti tako majheni, ipak so zeló živahni, gibéni, grabežljivi in zeló svadljivi (zdražljivi). Često se grdo spopadejo, a to največ zaradi kakega prostora, ki ga hoté imeti. Napadajo tudi večje ribe, še celó ščuke, ki ima dosti ostrih zob, se ne bojé; jedini losos je, pred katerim se skrivajo, kajti on sam jim je nevaren. Ker so mali zeti zeló grabežljivi in požrešni, zato jih ljudje nemajo po ribnjakih.

Vendar so te male nežne ribice zeló skrbne za svoje mladiče. Gnezdo si narejajo iz različnih vodnih rastlin, bilek in korenin, ki je z gobčkom zagrabijo, na kak izbran kraj znašajo ter potlej kakor v pletenico skladajo. Gnezdo stavijo na dno vode ali pa, ako je mogoče, še najrajše med vodne rastline, kakor vam to kaže denašnja slika.

Hitro ko nastopi čas drstenja, poišče si samec najpred primerneга mesta, kamor bo gnezdo zidal. Ko ga dobode, rajše pogine v boji, nego da bi ga odstopil kakej drugej ribi. Potlej začne nabirati različno gradivo, ki je potrebno, ter ne neha poprej, dokler nij gnezdo popolnem izgotovljeno. Ako mu voda lehke bilke odnaša, hitro gre in prinese v gobčku peska, da ga položi na bilke ter tako obložene zavaruje pred vodo. Gnezdo je večjidel podolgasto, od zgoraj navadno zaprto, na spodnjej strani pa ima skožnjo za vhod in izhod, a to samo iz začetka, ker pozneje naredí samica tudi na nasprotnej strani skožnjo za izhod. Ko je samec gnezdo napravil, poišče samico, da mu vanje nekoliko jajec iznese. Samica pride, iznese samo nekoliko jajec ter potlej takój otíde pri skožnji na nasprotnej strani. Samec si zdaj poišče drugo samico, katera mu zopet nekoliko jajec iznese ter potlej otíde, kakor prva.

Ko so jajéka v gnezdo položena in oplojena, začne samec gnezdo od vseh strani zadelovati, da je popolnem zamaši. Samica se zdaj nič več ne briga za gnezdo ter nema niti najmanjše skrbi za mlade; večkrat se celó primeri, da gnezdo napada, je pokonča in mladiče požrè. Samec je zdaj jedini varuh gnezda in jajček, za katera mora cel mesec skrbeti, dokler se ne izležejo. Ves ta čas hodi samec, kakor stražar, okoli gnezda ter ostro pazi, da mu ne pride kak sovražnik preblizu. Ako se gnezdo kaj pokvari, precej je zopet popravi, da mu je všeč. Mladičev ne pusti iz gnezda, dokler nijso popolnem razviti. Če mu se pa vendar kateri skrivaj ukrade, hitro ga pograbi in nazaj nese v gnezdo; nepokorneža še celó požrè. Kadar mladiči dorastejo, izpusti je iz gnezda in potlej se ne briga več zanje.

Meso malih zetov nij posebno dobro, ali je vendar ljudjé v potrebi jedó. Po nekaterih krajih ž njim prašiče pitajo. Mali zeti se hranijo z različnimi vodnimi živalcami, a večkrat napadajo tudi take živali, ki so mnogo večje od njih.